

5775 Dewariem / Sjabbat 9 Aw - Samen beleven

Gedurende de hele periode van de drie weken, de negen dagen en dit weekend, 9 en 10 Aw, valt het mij op dat onze chachamiem zo precies omschrijven hoe wij moeten treuren.

Ook in de privésfeer, bij sjiwwe, sjelosjiem nemen onze chachamiem ons als het ware aan de hand mee en zeggen: zo behoort je te treuren. Tot in detail staat voorgeschreven hoe we met onze emoties moeten omgaan.

Maar dat is nu juist het probleem. Iedereen beleeft dit toch anders. Wat voor de één een geweldig verlies is, is voor de ander een verwachte gebeurtenis. De emoties zijn toch niet in een stel regels te vangen. En dat geldt niet alleen voor sjiwwe enz. maar ook de regels van de drie weken zijn voor iedereen gelijk.

Terwijl het verlies van Jeroesjaljim en onze tempel toch werkelijk niet door iedereen evenveel wordt gevoeld. Maar hier kan men zeggen, dat de regels niet onze emoties bepalen maar onze apathie voorkomen.

Want helaas is het niet ongebruikelijk dat mensen de hele periode van de drie weken zomaar zouden 'overslaan'. En dan zijn het de voorschriften en de gewoontes die ons bij de les houden.

Maar onze chachamiem hebben nog meer begrepen. Zij hebben begrepen dat er geen privé verliezen zijn. Natuurlijk is het duidelijk dat als iemand een ouder verliest dat hij of zij geraakt wordt, meer dan mensen die veraf staan. Maar het is geen monopolie op dat verlies.

Iedere jood die ons verlaat, is een verlies voor het hele joodse volk. Dat is ook de uitleg van het kaddisj zeggen. Het familielid vraagt dat de opengevallen plaats weer wordt opgevuld zodat Hasjem's Naam weer evenveel geheiligd zal worden als voor het overlijden.

De voorschriften hoe men zich dient te gedragen tijdens sjiwwe en drie weken kanaliseren niet onze emoties, zij maken van het moment een gezamenlijk moment. En juist daarin kan men weer de troost vinden.

Vandaar ook dat de laatste van alle ingrepen in onze dagelijkse gang van zaken een extra beracha is die wij alleen uitspreken bij mincha van 9 Aw: 'Hij die Tzion troost en Jeroesjalajiem opbouwt'.

Nog op 9 Aw is er al troost, omdat wij er voor elkaar zijn als het moeilijk is. En een volk dat voor elkaar klaar staat als het nodig is, kan zeggen Troost je, Troost je mijn volk (de haftara van volgende week, de eerste troostweek).